

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 37.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

VERSUS 35.

Vi veniat super vos omnis sanguis
iustus qui effusus est super terram,
à sanguine Abel iusti, vsq; ad san-
guinem Zachariæ filij Barachia,
quem occidistis inter templum &
altare.

QVÆSTIO I.

Quomodo venturus sanguis omnium super
Phariseos?

§. 1. Q. Vomodo hoc intelligendum sit, non est
facile statuere. Non enim delicta maio-
rum imitari luere debent Pharisei. Quamquam au-
tem ipsi maiorum sint imitatores, satis tamen pro suis
peccatis poenarum daturi sunt, vt nihil opus sit alienas
culpas prelatere, propriis nimium infelices. Omnium
interpretationes eo tendunt, vt indicent non puniri
posteros ob peccata maiorum, sed vt alio modo ali-
quo probabili sententiam exponant.

Palatinus. Omnium cædium poenas daturus Phari-
seos, à sanguine minimi, vsque ad sanguinem maxi-
mi. Alii omnem poenam debitam occisoribus iusto-
rum eos subituros. Alii tantum scelus occiso Christo
Iudeos admisisse, ac si omnes iustos trucidassent. Alii
ideo grauius poenas daturus, quia post tot exempla
peccassent. Equidem illæ sententiæ grauius punien-
dos indicant, quod tamen non satis indicat, quomo-
do sanguis præcedentium cædium super eos veniat.
De extrema igitur poena, & publica, quam post annos
triginta octo, & antecessoribus claudibus luerint intel-
ligo. Ante suas quisque dedit poenas, nunc & suas quis-
que, & omnes in communi, perdita republica, & gen-
te excisa. Cum subito in vrbe aliqua grauius pecca-
tur, non statim illa excinditur, sed expectatur emen-
datio, ac cum longa serie maiores improbi fuerint, ma-
nequeadem in posteris obstinatio, tandem quasi com-
plexus iniquitatis euertitur, quod contingit, sine eo-
rum qui puniuntur iniuria, non enim quisquam gra-
uius, quam pro merito punitur, sed dum omnes
puniantur, definit res publica; quod si maiorum fuisset
vita, melior forte nondum finis aduenisset. Itaq; non
parcite ciuitati iam dudum peccatrici, cui maiorum
respectu parci poterat. Diluuium exiguo tempore o-
mnes abstulit, non omnes tamen grauius puniti sunt,
quam peccatores, qui variis casibus ante cataclysmum
interierunt, sed super eos omnia præcedentium pecca-
ta dicuntur venisse: quia post humani generis inemen-
dabilem malitiam visum est publicam poenam expe-
tere, & delere prauam generationem, vt sequentes
metu poenarum flagitii abstineant.

QVÆSTIO II.

Quis Zacharias?

§. 1. Filium Barachia appellat. Coniecturæ incer-
te sunt, ideo brevis ero. Constat insignem a-
lium quem fuisse Prophetam, à Iudeis occisum; alii Pa-
trem Ioannis Baptistæ opinantur, & causas, historial-
que non probabiles adferunt. Alii Zachariam, qui in
tet minoribus Prophetas numeratur. Alii Zachariam fi-
lium Ioiadæ. Verum cum primum nominet Abelem,
consequentem fuit, vltimum nominatæ, non in alio
intermedio sistere, nam post duos illos Zacharias in
Scriptura nobiles, alii Prophetæ & iusti occisi sunt. De
hac quaestione in libris Regum, & præfat. ad Zacha-
riam disputationes vide.

Adami Conzen in Euang. Tom. I.

VERSUS 37.

Ierusalem Ierusalem qua occidis Pro-
phetas, & lapidas eos qui ad te mis-
si sunt: quoties volui congregare fi-
lios tuos, quemadmodum gallina
congregat pullos suos, sub alas, sed
noluisti?

QVÆSTIO I.

Quomodo voluit congregare filios Ierusalem?

§. 1. A. Morem erga homines suum similitudine
matris tenerime pullos suos amantis signi-
ficare voluit, vt ostenderet, tam multorum exitia,
non ex se esse, sed improbitate inobedientium
Iudeorum. Voluit ille, sed noluerunt illi; Caluinus
hinc de arcano Dei consilio quicquam colligi negat.
Piscator, de voluntate humanâ Christi, interpretatur.
Bullingerus ex eadem sectâ sed prior, non Christum
modo, sed Deum etiam Antechristi in carne tempora
congregare voluisse faterur, itaq; etiam de diuina vo-
luntate sermonem esse non negat, Caluinus, Simulac-
doctrina eius in medium profertur, Deum omnes velle colligere.
sic & Bulling. non de arcano eius consilio, sed effectum cogitan-
dum. Impia etiam Zanchii est opinio. Ergo alij, inquit, *Hereticorum
placita.*
omnium hominum sunt prædestinati ad Euangelion audiendū,
ideoz, ad salutem consequendam: alij prædestinati ad non au-
diendum, ideoz, ad mortem. At vero Christus se colligere
voluisse, eos noluisse, nullum exclusit, quem colligere
noluerit, cui suum misericordiæ claudere noluerit,
nisi qui in eo recondi noluit. At cur non factum est,
quod voluit? Quia ita voluit, si & illi vellent, suam
voluntatem noluit esse nostræ voluntatis necessita-
tem. Nec à nostra tamen voluntate Dei voluntas pen-
det: sed ea efficax est cum ita per gratiam mouet no-
stram, vt consentiat; ac tum infallibilis est effectus
conuersionis, cum absoluta voluntate beneplaciti, &
vocat, & venire vocatos vult. Qui igitur voluntate an-
tecedente omnes vult saluos fieri, idem etiam omnes
congregare vult sub alas.

§. 2. Hinc luce clarius apparet gratiam sufficien-
tem ab efficaci distingui, qui enim vocati sunt sub a-
las, subire eas potuerunt, sine gratiâ sufficiente non
potuerunt. Quia tamen non venerunt, gratiam effica-
cem non acceperunt. Vide Bellarm. lib. 1. c. 11. de gra-
tia, & libero arbitrio.

§. 3. Hinc etiam liberum arbitrium non modo Bel-
larminus probat, lib. 5. c. 22. & 1. 6. c. 26. verum etiam I-
renæus 1. 4. c. 71. Quid enim clarius dici potuit? Volui
congregare, & noluitis? Certè qui nolle voluerunt,
etiam velle poterant, quod his potuissent, non ex-
probraret illis Christus contumaciâ, qua renue-
runt, sed miseriam subleuâget, qua impediti non po-
tuerunt, viresque volendi dedisset.

Liberum vero arbitrium etiam posteriores sectarii
vi veritatis adacti comprobant. Ita Beza lib. 1. qua-
estio. & respon. *Gratia sufficiens & efficax.*
ostendit nostram voluntatem asserit, &
Amlingus, alij; quos odiosè idcirco Lutherani Stoi-
ci appellant Synergistas, qui fuere olim primarii Theo-
logi Wittenbergæ, aliorum factione potentioris puls-
i. Eandem veritatem recens Arminiani in Hollandia
cum aliis articulis amplexi sunt, vt iam non sit, nisi
cum imperitioribus, & in concepta præcepto-
rum opinione suorum ideo obstinatio-
ribus, controuersia.

De VER-

VERSUS 39.

*Dico enim vobis, non me videbitis a-
modo, donec dicatis: Benedictus
qui venit nomine Domini.*

QUESTIO I.

§. 1. **A** Modo, inquit, *an' apl.* & Syrus *ܡܢܗܡܐ* *men hascha kadma.* Abeo igitur tem-
pore, quo loquebatur, & quod paulo post seculum
erat, hoc est a passione usque non erant, usque ad diem
iudicii. Quando fideles dicturi erant, benedictus qui

venit in nomine Domini, idque magno affectu, gaudioque, improbi vero tristitia, & malis domiti. Nunc
praesentem salutem contemunt, olim frustra deside-
raturi. Erant qui ante diem qua Ierosolyma ingres-
sus est, haec a Christo dicta arbitrantur, ideoque ad po-
puli illum plausum referunt. Verum constat istam
superioribus continuari, & post ingressum dicta. Vi-
de Augustinum de concord. Euang. & Cyllum hoc
loco, & Theophyl. atque adeo Chrysostomum, qui
ad diem iudicii extremum ista referunt. Hieronymi
commentarii est mystica interpretatio, de aduentu
in animam fidelem. Haec vero minatur, ut pra-
dictionem de Ierosolymorum destru-
ctione veram ostendat.

CAPVT XXIV.

Mar. 13. a. 1.
Luc. 21. b. 1.

Luc. 19. g.
44.
Eph. 5. b. 6.
Col. 2. d. 18.

Ioan. 15. c.
20. & 16. a. 2.
Sup. 10. c. 17.
Luc. 21. c. 11.
Ma. 12. b. 14.
Lu. 21. d. 20.
Dan. 9. g. 27.
Act. 1. b. 12.
Mar. 13. c. 21.
Lu. 17. c. 23.
Luc. 17. g. 6.
Ma. 13. c. 24.
Lu. 21. c. 25.

Ezech. 52.
b. 7.
Isa. 13. b. 10.
Ioel. 3. c. 15.
Apoc. 1. b. 7.
1. Cor. 15. g.
52.
Mar. 13. d. 31.
Luc. 17. f.
26.
Gen. 7. b. 5.
1. Thes. 4.
d. 17.
Mar. 13. d. 12.
Lu. 12. c. 39.

Apo. 16. c. 15.
Sup. 13. f. 42.
Inf. 25. c. 30.

E T egressus de templo, ibat. Et accesserunt discipuli eius, ut ostenderent ei edificationes templi. Ipse autem respondens dixit illis: Videtis haec omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruat. 3. Sedente autem eo super Montem oliueti, accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes: Dic nobis, quando haec erunt? & quod signum aduentus tui, & consummationis seculi? 4. Et respondens Iesus dixit eis: Videte ne quis vos seducat. 5. Multi enim venient in nomine meo, dicentes: Ego sum Christus: & multos seducunt. 6. Audietur enim estis praelia, & opinionum praelia. Videte ne turberemini: oportet enim haec fieri, sed nondum est finis. 7. Consurget enim gens in gentem, & regnum in regnum, & erunt pestilentiae, & fames, & terra motus per loca. 8. Haec autem omnia initia sunt dolorum. 9. Tunc tradent vos in tribulationem, & occident vos: & eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. 10. Et tunc scandalizabuntur multi, & inuicem tradent, & odio habebunt inuicem. 11. Et multi pseudoprophetae surgent, & seducunt multos. 12. Et quoniam abundauit iniquitas, refrigescet charitas multorum. 13. Qui autem persuerauerit usque in finem, hic saluus erit. 14. Et praedicabitur hoc Euangelium in omni in uniuerso orbe, in testimonium omnibus gentibus: & tunc veniet consummatio. 15. Cum ergo videritis abominationem desolationis, qua dicta est a Daniele Propheta stant in hoc loco sancto, qui legit, intelligat: 16. & tunc qui in Iudea sunt, fugiant ad montes: 17. Et qui in tecto, non descendant aliquid de domo sua: 18. & qui in agro, non reuertatur tollere tunicam suam. 19. Va autem praegnantibus, & nutriendis in illis diebus. 20. Orate autem ut non fiat fuga vestra in hyeme, vel sabbato. 21. erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo, neque fiet. 22. Et nisi breuiati fuissent dies illi, non fieret salua omnis creatura. 23. Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, aut illic, nolite credere. 24. Surgent enim pseudochristi, & pseudoprophetae: & dabunt signa magna, & prodigia, ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi. 25. Ecce praedixi vobis. 26. Si ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite exire: ecce in penetralibus, nolite credere. 27. Sicut enim fulgur exiit ab Oriente, & parit: & que in Occidentem: ita erit & aduentus Filij hominis. 28. Vbi cumque erit corpus, illic congregabuntur & aquila. 29. Statim autem post tribulationem dierum illorum Sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum, & Stella cadent de caelo, & virtutes caelorum commouebuntur. 30. & tunc parebit signum Filij hominis in caelo, & tunc plangent omnes tribus terra: & videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli cum virtutibus multa, & maiestate. 31. Et mittet angelos suos cum tuba, & voce magna: & congregabunt electos eius a quatuor ventis, a summis caelorum usque ad terminos eorum. 32. Ab arbore autem sic discite parabolam: cum iam ramus eius tener fuerit, & folia nata scitis, quia prope est aestas: 33. ita & vos cum videritis haec omnia, festote quia prope est inianis. 34. Amen dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia haec fiant. 35. Caelum, & terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt. 36. De die autem illa, & hora nemo scit, neque angeli caelorum, nisi solus pater. 37. Sicut enim erant in diebus Noe, ita erit & aduentus Filij hominis. 38. Sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes & bibentes, & nubentes & nuptui tradentes, usque ad eum diem, quo intrauit Noe in arcam. 39. Et non cognouerunt donec venit diluuium, & tulit omnes: ita erit & aduentus Filij hominis. 40. Tunc duo erunt in agro: vnus assumetur, & vnus relinquetur. 41. Duae molendinae in mola: vna assumetur, & vna relinquetur. 42. Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. 43. Illud autem scitote, quoniam si sciret pater familias qua hora fur venturus esset, vigilaret corpus, & non sineret profodi domum suam. 44. Ideo & vos estote parati: quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est. 45. Quis putas, est fidelis seruus, & prudens quem constituit Dominus suus super familiam suam, & det illis cibum in tempore? 46. Beatus ille seruus, quem cum venerit Dominus eius, inuenit sic factum. 47. Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum. 48. Si autem dixerit malus seruus ille in corde suo: Moram facit Dominus meus venire, 49. Et ceperit percutere seruos suos, manducet autem, & bibat cum ebriosis, 50. Veniet Dominus serui illius in die, qua non sperat, & hora, qua ignorat: 51. Et diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis: illic erit fletus, & stridor dentium.

IN CA.